

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічного факультету

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Актуальні проблеми економіки

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-наукова програма Економіка

(назва програми)

Спеціальність 051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-науковою програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н, професор

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. +380504345687

E-mail: g.pochenchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: відповідно до розкладу консультацій
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Економічна наука і практика постійно знаходиться в динаміці під впливом різних чинників, що зумовлює необхідність переосмислення економічних проблем та актуалізації досліджень щодо їх вирішення. Саме це зумовлює актуальність вивчення економічної проблематики в контексті сучасних реалій та взаємозв'язків і взаємовпливів інших сфер суспільного розвитку. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми економіки» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми слухачами освіти у першому семестрі першого року навчання.

2. Мета навчальної дисципліни «Статистичний аналіз в економіці» – формування теоретичних знань нових концептуальних підходів щодо чинників, динаміки, результативності та змісту розвитку сучасних соціально-економічних систем..

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення навчальної дисципліни є обов'язкові дисципліни освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і «магістр», зокрема: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Міжнародна економіка», «Глобальна економіка».

4. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка) вивчення дисципліни «Актуальні проблеми економіки» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності

СКО8*. Здатність виявляти, враховувати і прогнозувати ключові тренди соціально-економічного, екологічного та галузевого розвитку в умовах визначеності та невизначеності.
СКО10*. Здатність до професійної комунікації, ведення дискусії, переконливого та аргументованого відстоювання власної думки з повагою до індивідуального та культурного різноманіття й системи цінностей в умовах міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

Програмні результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН10*. Спрямовувати наукову роботу на дослідження актуальних проблем економіки, що виникають під впливом глобальних економічних трендів; поєднувати теоретичні знання з прикладними інноваційними розробками, придатними для практичного використання в економічній політиці та господарській практиці.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість кредитів/годин 3/90											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	практ./семін.	лаб	інд	с.р.		лекц.	практ./семін.	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять												
Тема 1. Нова економіка, економіка знань.	16	2	4			10	16	1				15
Тема 2. Цифрова та віртуальна економіка.	16	2	4			10	16	1				15
Тема 3. Поведінкова економіка.	14	2	2			10	14		1			13
Тема 4. Сервісна та циркулярна економіка	14	2	2			10	14		1			13
Тема 5. Глобалізація, регіоналізація та розвиток соціально-	15	1	4			10	15		1			14

економічних систем.												
Тема 6. Розвиток соціально-економічних систем в умовах невизначеності та нестабільності	15	1	4			10	15		1			14
Усього годин	90	10	20			60	90	2	4			84
Підсумкова форма контролю	іспит											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1	Нова економіка, економіка знань <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Що таке інтелектуалізація виробництва і в чому вона знаходить свій вияв? 2. В чому полягає суть креативної економіки і якими рисами вона характеризується? 3. Як впливає політичний режим на формування нової економіки? <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	15
Тема 2	Цифрова та віртуальна економіка <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Визначте цифрову інфраструктуру. 2. Який вплив цифрової економіки на ринок праці? Цифровий ринок праці. 3. Які можливості та загрози формує цифрова економіка? 4. Основні суб'єкти віртуальної економіки. <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	15
Тема 3	Поведінкова економіка <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Історія становлення поведінкової економіки 2. Поняття раціональності в поведінковій економіці. 3. Спільне та відмінне в поглядах психологів та економістів щодо категорії раціональності. <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	13
Тема 4	Сервісна та циркулярна економіка <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Послуга як основа сервісної економіки. 2. Міжнародна торгівля послугами в умовах асиметрії країн. 3. Інфраструктурні зміни сервісної економіки. 4. Вплив економіки замкнутого циклу на екологічну ситуацію <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	13

Тема 5	Глобалізація, регіоналізація та розвиток соціально-економічних систем. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Концептуальні підходи до визначення сутності та форм глобалізації. 2. Україна в міжнародних рейтингах як індикатор рівня її міжнародної активності 3. Аналіз та оцінка рівня відкритості економіки України <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	14
Тема 6	Розвиток соціально-економічних систем в умовах невизначеності та нестабільності <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Економічна нестабільність: політичні наслідки. 2. Проаналізуйте цикли розвитку світової економіки. Спробуйте доповнити характеристики останнього циклу. 3. Напрями забезпечення стійкості економіки в умовах глобальної нестабільності. <i>Робота над дослідницьким завданням до теми</i>	10	14

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

- словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
- практичні методи (практичні роботи).
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари та ін.).
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання:

- контрольні роботи (тематичні).
- тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання.
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.
- презентації результатів виконання завдань.
- підсумковий контроль – іспит.
- інші види індивідуальних та групових завдань.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Маслов А.О. Інформаційно-знаннява економіка: підручник. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 559 с.
2. Цифрова економіка : підручник. Т. І. Олешко, Н. В. Касьянова, С. Ф. Смерічевський та ін. К.: НАУ, 2022. 200 с.
3. Канеман Д. Мислення швидке й повільне. К.: Наш формат, 2017. 480 с.
4. Канеман Д., Санстейн К., Сібоні О. Хибність людських суджень. К.: Наш формат, 2022. 340 с.
5. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. К.: Наш формат, 2022. 416 с.
6. Базилевич В.Д., Осецький В.Л., Маслов А.О. Аксіологічні аспекти інтеграції України до європейського економічного та суспільного простору. Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя : монографія / за ред. член кор. НАН України, д.е.н., проф. В.Д. Базилевича, д.е.н., проф. Осецького В.Л. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка ; НДС «Центр економічних досліджень»; ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2018. 536 с.
7. Чухно А., Юхименко П., Леоненко П. Сучасні економічні теорії: підручник. Київ: Знання, 2007. 878 с.
8. Данилова Т, Лукашук Я. Теорії цивілізацій Франсуа Гізо та Жозефа Гобіно: до постановки проблеми. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4, No 11.
9. Кіссинджер Г. Світовий порядок. К.: Наш формат, 2019. 697 с.
10. Рафальський О., Самчук З. Цивілізаційні перехрестя сучасності. К.: ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 688 с.
11. Сталий розвиток України в контексті формування нового світового економічного і фінансового порядку: моногр. За наук. ред. проф. А. І. Крисоватого та проф. Є. В. Савельєва. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2019. 484 с.
12. Фергюссон Н. Як Захід став успішним. К.: Наш формат, 2017. 488с.
13. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобальної демократії. К.: Наш формат, 2019. 608 с.
14. Циркулярна політика управління відходами: підручник. А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, І. Я. Зварич. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 458 с.
15. Riesch H. Levels of Uncertainty. *School of Social Sciences, Brunel University*. 2013. P. 29-54.
16. Моргулець О. Розвиток сучасного понятійнокатегоріального апарату теорії послуг. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 5 (22). С. 34–42.
17. Нова економіка: еволюція форм та методології досліджень Я.В. Котляревський, А.А. Мельниченко, О.М. Іваницька, Е.П. Семенюк, С.І. Князєв, О.В. Мельников. *Наука та інновації*. 2020. Т. 16, № 1. С. 16-32.
18. Bell D. The coming of postindustrial society: A venture of social forecasting. N.Y. : Basic Books, 1973. 507 p.
19. Nikiforov P., Pochenchuk G., Babukh I. Innovation in the market of financial services of the digital economy: general trends and prospects. Причорноморські економічні студії. Науковий журнал. Вип. 62. 2021. С. 129-136. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/62_2021/23.pdf
20. Краус К. М., Краус Н. М., Поченчук Г.М. Цифрова інфраструктура в умовах віртуалізації та нової якості управління економічними відносинами. Ефективна економіка. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9279>
21. Поченчук Г.М., Заволічна Т.Р. Вплив цифровізації на інституціонально-інфраструктурні зміни економіки. Науковий вісник Чернівецького національного університету : Збірник наукових праць. Випуск 834. Економіка. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 76-82. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/jjourna/index.php/ecovis/artiart/view/175>.
22. Поченчук Г. Цифрові компетенції в менеджменті. Innovative Educational Technologies: European Experience and its Application in Training in Economics and Management. Internship. Riga: Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems, 2020. 184 p. С.131-134.

23. Поченчук Г.М., Бабух І.Б. Цифрова трансформація: поведінкові зміни споживачів та бізнесу. International scientific conference «Development of modern economic science in the context of digitalization»: conference proceedings, December 3–4, 2021. Riga, the Republic of Latvia : «Baltija Publishing», 2021. С.37-39.

8.2. Допоміжна

1. Bukht R., Heeks R. Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy. Development Informatics Working Paper. 2017, No. 68.

2. Fukuyama F. Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment. Profile Books. 2019. 721p.

3. Scene K., Murrey A. Sustainable Economics: Context, Challenges and Opportunities for the 21st-Century Practitioner. Routledge Century, 2017. 351 p.

4. Smith R., El-Anis I., Farrands Ch. International Political Economy in the 21st. Routledge Century, 2017. 360 p.

5. Куссулакос Я., Саріогло В., Терешенко Г. Неофіційна економіка в Україні: вимірювання та оцінка впливу на доходи населення. Навчальний посібник К. 2016. 136 с.

6. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналіт. доп. за заг. ред. Я. А. Жаліла. К.: НІСД, 2018. 96 с.

7. Дзюба П.В. Шторгін К.В. Поведінкові відхилення інвестиційних рішень: на прикладі схильності до інвестування на місцевих ринках. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Випуск 37. С. 24–34.

8. Вітренко А. Трансформація економічної системи в умовах постіндустріалізму та необхідність зміни парадигми теорії сервісної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10. Ч. 1. С. 81–85.

9. Кривий В.І. Передумови виникнення поведінкової економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. Херсон, 2016. Вип. 18. С. 12–16.

10. Чернобай Л.І., Широн Ю.О. Поведінкова економіка : сутність та підходи до визначення. *Психологічні виміри культури, економіки, управління : науковий журнал*. Львів, 2016. Вип. VIII. С. 71–78.

9. Інформаційні ресурси

9.1. Інтернет – джерела

1. Теоретичні аспекти розуміння нової економіки з позицій сфери інтелектуальної власності. URL: http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2017/08/Butnik-Siversky_O..pdf

2. Цифрова економіка: яка юридична підтримка їй потрібна? URL: <https://yur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/cifrova-ekonomika-yaka-yuridichna-pidtrimka-yiy-potribna.html>

3. Україна переходить на “цифрову економіку”. Що це означає? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2385945-ukraina-perehodit-na-cifrovu-ekonomiku-so-ce-oznachaє.html>

4. Поведінкова економіка: чому ми любимо помилятися? URL: <https://voxukraine.org/povedinkova-ekonomika-chomu-mi-lyubimo-pomilyatisya/>

5. Глобальні тренди, які формуватимуть освітні тенденції у 2022 році. Дослідження ОЕСР. URL: <https://nus.org.ua/articles/globalni-trendy-yaki-formuvatymut-osvitni-tendentsiyi-u-2022-r-doslidzhennya-oesr/>.

6. Digital Transformation: A Roadmap For Billion-Dollar Organizations. URL: https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2017/07/Digital_Transformation__A_Road-Map_for_Billion-Dollar_Organizations.pdf

7. Deloitte. What is Digital Economy? 2019 URL: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digitaleconomy.html>

8. Immerman D. Digital Twin Predictions: The Future Is Upon Us. Industrial Internet of Things – PTC, 2019/ URL: <https://www.ptc.com/en/blogs/corporate/digital-twin-predictions>

9. World Trade Organisation. Official website. URL: <http://www.wto.org>

10. International Monetary Fund. Official website. URL: <http://elibrary-data.imf.org>.